

Perinnebiotooppien kunnostus ja hoito Helmi- ohjelmassa

Maisemanhoidon kannattavuus
-webinaari 20.3.2024
Joose Saijets, Helmi-ohjelma
Pohjois-Suomen
perinnebiotooppikoordinaattori

Esityksen sisältö

- Johdanto: perinnebiotoopit vrt. perinnemaisemat
- Helmi-ohjelma ja luonnonsuojelulain mukainen tuki perinnebiotooppien hoitoon
- Miten edetään hakemuksesta kunnostukseen?
- Ajatuksia ja huomioita

Perinnebiotoopit – perinnemaisemat

Pelttarinsaari, Tornio

- Maiseman hoitoa vai luonnon hoitoa?
...vai molempia?
- Perinnebiotoopit: painotus **luonnon monimuotoisuudessa**
- → **LAJIT** ja **LUONTOTYYPIT**,
monipuolisuus

- Ihmistoiminta on **rikastuttanut** luonnonkirjoa

Luhtakultasiipi

Pohjannoidanlukko

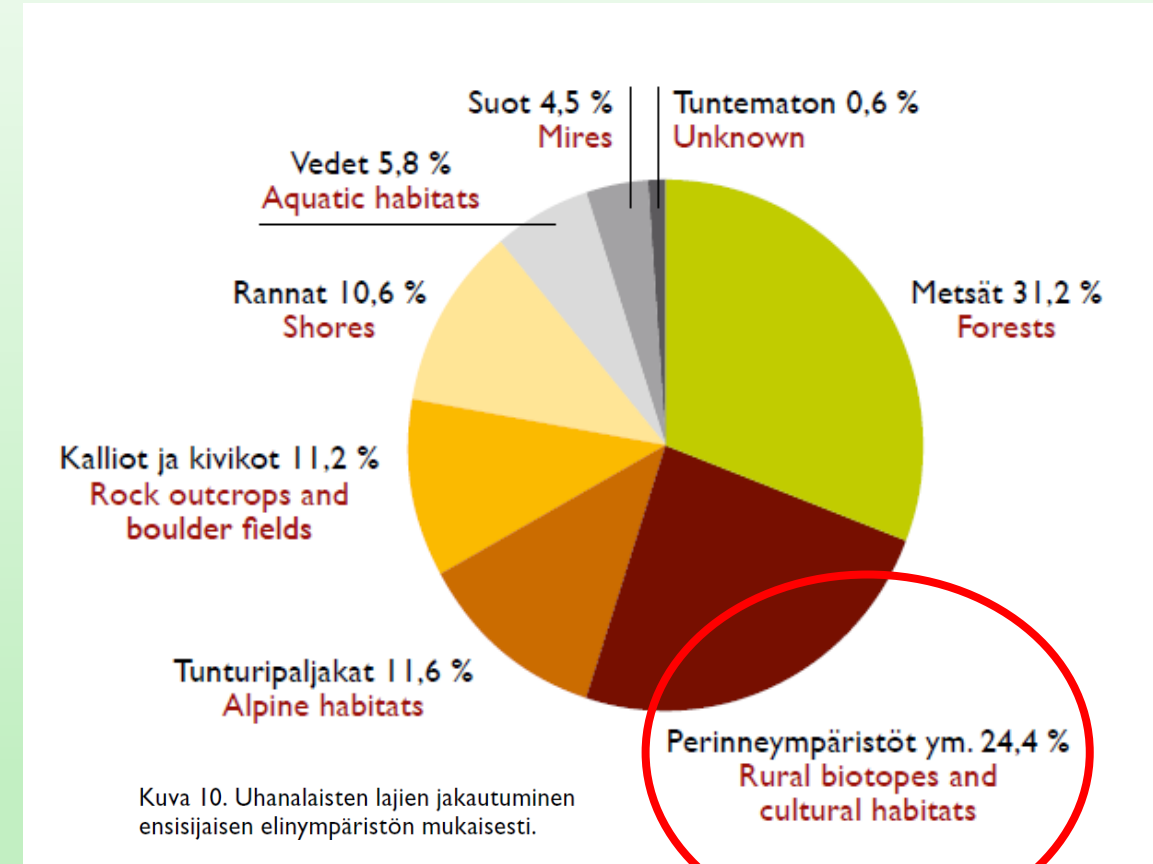
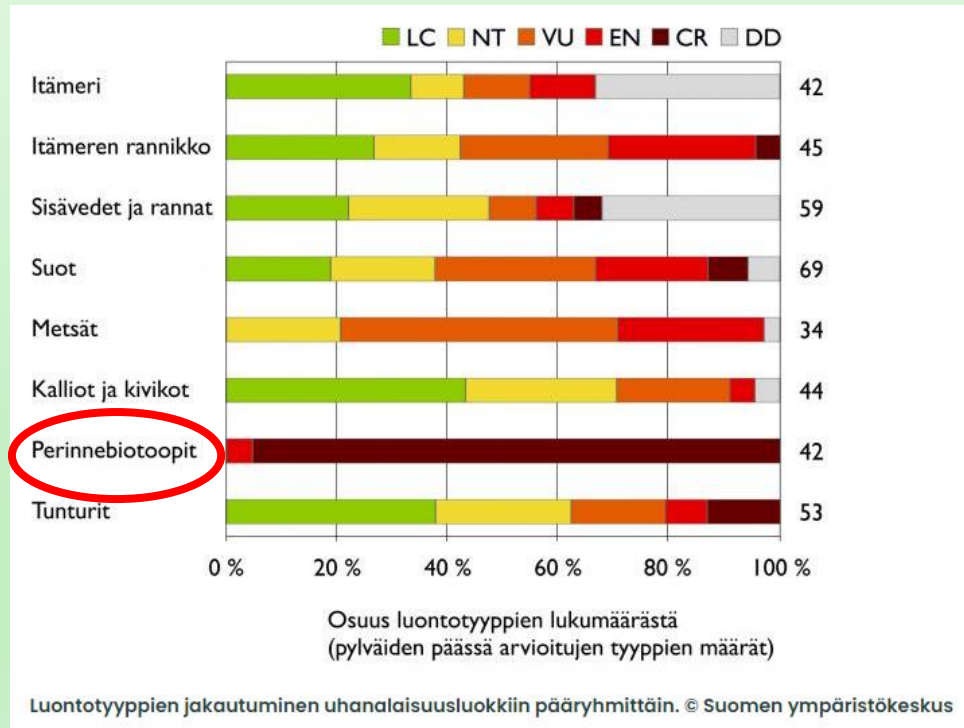
Perinnebiotoopit – perinnemaisemat

Monimuotoisimpia ja uhanalaisimpia elinympäristöjä

→ ELI: niillä elää **valtava** määrä lajeja

→ ¼ uhanalaisista lajeista elää ensi sijaisesti perinnebiotoopeissa!

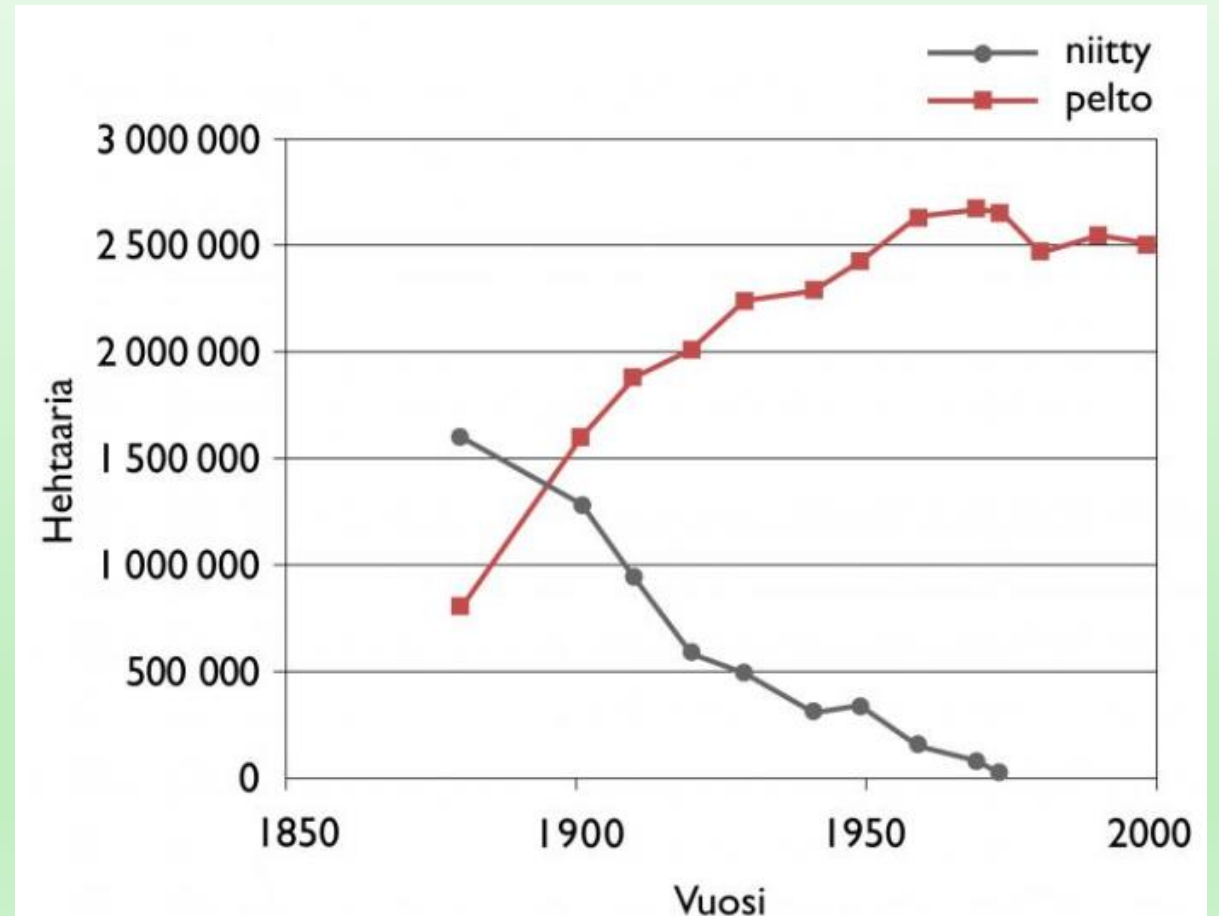
Perinnebiotoopit – perinnemaisemat

Yli 90 % perinnebiotoopeista hävinnyt

Maatalouden rakennemuutos:

- Pientilojen häviäminen
- luonnonlaidunten ja niittoalueiden dramaattinen väheneminen
- uusi teknologia, koneellinen lypsy
- rehevät perinnebiotoopit pelloiksi, köyhät metsiksi

Niitty- ja peltoalan kehitys vuodesta 1880 alkaen. © Suomen ympäristökeskus (lähteet: maataloustilastot ja Soinin 1974).

HELMI-ohjelma ja luonnonsuojelulain tuki perinnebiotooppien kunnostukseen

Helmi- elinympäristöohjelma 2021-2030

- YM:n ja MMM:n yhteinen ohjelma
- Tavoitteena:
  - Luonnon monimuotoisuus
  - Ekosysteemipalvelut
  - Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen.
- **Konkreettisia suojele- ja hoitotöitä**
  - Elinympäristöjen ennallistaminen ja kunnostaminen
- Perinnebiotoopit yksi viidestä teemasta

LSL-tuki ("Helmi-tuki")

Perusidea:

- 1) Kunnostetaan LSL-tuella
- 2) Jatketaan hoitoa ympäristösopimuksella

- Tuki myönnetään **tavarana tai palveluna**, (rahallinen arvo todetaan tukipäätöksessä)
- Tavara esim: laidunaitamateriaalit
- Palvelu esim: kunnostustyöt ostopalveluna tai viranomaisyönä
- Tuki voidaan myöntää maanomistajan **hakemuksesta tai suostumuksella**

LSL-tuki ("Helmi-tuki")

- Tukea voi hakea kohteille, jos:
  - Lajisto ja/tai luontotyypit ovat arvokkaita.
  - Kohde sopii hoidettavaksi jatkossa ympäristösopimuksella (poikkeukset mahdollisia)
- ELY-keskuksessa arvioidaan kohteen luontoarvot, ehdotetut toimet ja kustannukset
- Hoitosopimus 1-3 vuotta
- Ei myönnetä kohteille, joilla on *tällä hetkellä* ympäristösopimus

Aloite tietyn kohteen kunnostukseen voi tulla eri tahoilta:

- ELY-keskus
- Maanomistaja
- Laidunrittäjä
- Yhdistys tms.

1. ELY-keskus aloitteellinen

1. ELY selvittää, että maanomistaja on suostuvainen kunnostus- ja hoitotoimiin
2. ELY & maanomistaja tekevät **kunnostus- ja hoitosopimuksen.**
3. ELY tekee **tukipäätöksen**
4. ELY tekee suunnitelman kunnostuksesta, kilpailuttaa urakoitsijan ja materiaalit ja valvoo työt.
5. Hoitoa jatketaan niittämällä tai laiduntamalla (maanomistaja tai muu taho ympäristösopimuksella)

2. Maanomistaja aloitteellinen

1. Maanomistaja tekee **tukihakemuksen**
2. ELY arvioi kohteen (luontoarvot, kustannustehokkuus ym.)
3. Jos kohde hyväksytään, ELY ja maanomistaja tekevät **kunnostus- ja hoitosopimuksen.**
4. ELY tekee **tukipäätöksen**
5. (ELY tekee maanomistajan kanssa **hankintasopimuksen** jos maanomistaja tekee osan töistä itse.)
6. ELY tekee (tai tilaa) muut tarvittavat toimenpiteet, kilpailuttaa urakoitsijat ja tavarat ja valvoo toteutuksen.
7. Hoitoa jatketaan niittämällä tai laiduntamalla (maanomistaja tai muu taho ympäristösopimuksella)

3. Laidunryittäjä (tai esim. yhdistys tms.) toisen maalla

1. Laidunryittäjä/yhdistys tekee **tukihakemuksen** (edellyttää, että on **maanomistajan suostumus**)
2. ELY arvioi kohteen (luontoarvot, kustannustehokkuus ym.)
3. Jos kohde hyväksytään, ELY, maanomistaja ja laidunryittäjä/yhdistys tekevät **kunnostus- ja hoitosopimuksen**
4. ELY tekee **tukipäätöksen**
5. ELY tekee laidunryittäjän/yhdistyksen kanssa **hankintasopimuksen** niistä toimista, jotka laidunryittäjä/yhdistys tekee.
6. ELY tekee (tai tilaa) muut tarvittavat toimenpiteet, kilpailuttaa urakoitsijat ja tavarat ja valvoo toteutuksen.
7. Hoitoa jatketaan niittämällä tai laiduntamalla (ympäristösopimuksella)

Ajatuksia/huomiota:

- Mahdollisuus maatalousyrittäjille: Paitsi laidunalueet, myös **kunnostustöiden toteuttaminen**
- Tulevaisuudessa luonnonhoito ja ennallistaminen on väistämättä iso juttu

→ **OSAAVIA TEKIJÖITÄ
TARVITAAN!**
→ **KARJATILALLISIA
TARVITAAN!**

Ajatuksia/huomiota:

- Ensin yhteys ELY:yn → keskustellaan, selvitetään mahdollisuudet → vältetään turhalta byrokratialta
- Helmi-tuki **harkinnanvaraista!**
Priorisoidaan luontoarvot edellä
→ Valitettavasti kaikkiin kohteisiin ei voida myöntää tukea.
- Malti on tarpeen: prosessi vie oman aikansa.

Ajatuksia/huomiota:

- Kannattaa seurata **laidunpankkia**. Sieltä löytyy Pohjois-Pohjanmaan kohteita, joille etsitään laiduntajaa. Lisää mahdollisesti tulossa.
- <https://www.laidunpankki.fi/>

Kysy lisää. Ehdota kohteita.
Ota yhteyttä matalalla
kynnyksellä.

- Sonja Partanen (suunnittelija)
sonja.partanen@ely-keskus.fi,
+358 503 967 603
- Ulla Ahola (luonnonhoidon asiantuntija)
ulla.ahola@ely-keskus.fi
+358 50 396 2125
- Jorma Pessa (ylitarkastaja)
jorma.pessa@ely-keskus.fi
+358 400 250 040
- Joose Saijets (koordinaattori)
joose.saijets@ely-keskus.fi
+358 50 306 5722